

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ВИЩОЇ ОСВІТИ

«Схвалено»

Вченою радою Інституту
вищої освіти НАПН України
від 12 лютого 2018 протокол № 2

 О.Г. Ярошенко

«Затверджено»

директор Інституту
вищої освіти НАПН України
С.А. Калашнікова
14 лютого 2018 р

**ПРОГРАМА ПРАКТИКИ ВИКЛАДАННЯ
В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

(для освітньо-наукової програми
«Викладання і навчання у вищій освіті»)

Мета практики викладання в закладах вищої освіти (ЗВО): розвиток у аспірантів наступних компетентностей:

- Здатність застосовувати концептуальні та методологічні знання з освітніх, педагогічних науки.
- Здатність здійснювати викладання на основі дослідження у закладах вищої освіти.
- Здатність організувати викладання і навчання у закладах вищої освіти.
- Здатність розробляти, обґрунтовувати та впроваджувати авторські методики викладання у вищій освіті.
  - Володіння сучасними методами викладання.
  - Здатність вільно спілкуватися українською мовою у діалоговому режимі з широкою науковою спільнотою та громадськістю в галузі освіти.

Результати навчання:

- Знати основні концепції та моделі розвитку вищої освіти.
- Знати та використовувати сучасну термінологію у сфері вищої освіти.
- Знати, аналізувати і застосовувати міжнародні, європейські та національні документи з розвитку вищої освіти.
- Розробляти нові принципи і методи викладання і навчання у вищій освіті та розуміти їх вплив на освітню практику.
- Знати сучасні теорії та практики викладання і навчання у вищій освіті, визначати їх переваги та обмеження.
- Діагностувати та аналізувати проблеми викладання і навчання у сфері вищої освіти.
- Застосовувати у професійній діяльності сучасні методи, технології та засоби викладання і навчання
- Використовувати сучасні ІКТ у викладацькій діяльності.
- Знати сучасні теорії та практики викладання і навчання у вищій освіті, визначати їх переваги та обмеження.
- Знати та застосовувати інструменти забезпечення якості вищої освіти
- Розробляти та запроваджувати засоби діагностики та оцінювання результатів навчання
- Розробляти авторські методики викладання.
- Оцінювати та обґрунтовувати інноваційність авторських методик викладання.
- Запроваджувати авторські методики викладання в освітню практику.
- Знати та застосовувати сучасні методики, методи, технології викладання і навчання.
- Запроваджувати в освітній процес інформаційно-комунікаційні технології.
- Розробляти та запроваджувати інноваційні методи викладання та навчання.
- Вільно спілкуватися українською мовою у діалоговому режимі відповідно до норм культури мовлення.
- Презентувати результати дослідження (усно та письмово) у науковому та освітньому контекстах.
- Аргументувати наукові положення доступно для широкої громадськості.

Зміст практики викладання в закладах вищої освіти

- Ознайомлення з нормативними документами кафедри (накази, навчальні програми, навчальне навантаження кафедри, перспективний план розвитку кафедри, звіти кафедри за навчальний рік, за на навчальні плани, плани наукової, виховної, профорієнтаційної роботи).
- Ознайомлення з індивідуальними планами науково-педагогічних працівників кафедри, їх навчальним навантаженням та журналом виконання навчального навантаження, розкладом занять, системою оцінювання та обліку навчальних досягнень студентів.

- Розроблення індивідуального плану проходження практики.
- Підготовлення опису змістового модуля навчального заняття.
- Проведення навчального заняття.
- Відвідування та психолого-педагогічний аналіз навчальних занять колег-аспірантів.
- Ознайомлення із методиками проведення навчальних занять.
- Участь в обговоренні навчальних занять (оцінювання).

Схема психолого-педагогічного аналізу та оцінювання навчального заняття

1. ***Організаційна складова заняття.***
  - ✓ Мета і завдання модуля.
  - ✓ Наявність сучасних наукових джерел у списку рекомендованих джерел.
  - ✓ Наявність обладнання на занятті, доцільність та ефективність його використання.
  - ✓ Оптимальність розподілу часу між різними частинами заняття.
2. ***Зміст навчального заняття:***
  - ✓ Науковість, актуальність, професійна спрямованість матеріалу.
  - ✓ На якому змісті (поняттях, ідеях, положеннях, фактах) робився головний акцент заняття й чому.
  - ✓ Висунення проблеми, професійна спрямованість матеріалу заняття.
  - ✓ Виокремлення головних питань, пов'язаних з науковим дослідженням викладача тощо.
3. ***Діяльність викладача під час заняття.***
  - ✓ Стиль проведення заняття активна взаємодія з постановкою гострих проблем, з дискусією або млявий, який не викликає інтересу тощо).
  - ✓ Уміння починати та підтримувати дискусію, конструктивний аналіз усіх відповідей студентів, поведінка самого викладача.
  - ✓ Підтримка сприятливої психологічної атмосфери спілкування. Реалізація впливу особистості викладача.
  - ✓ Наявність продуманих запасних методичних "ходів" на випадок непередбачуваних ситуацій.
  - ✓ Оцінювання відповідей студентів (ступінь об'єктивності), реакція студентів на коментар.
  - ✓ Впевненість чи невпевненість у діях викладача.
3. ***Діяльність студентів під час заняття.***
  - ✓ Рівень активності та працездатності студентів упродовж заняття.
  - ✓ Висунення нових ідей, гіпотез або ж нестандартних підходів до вирішення проблеми.
  - ✓ Психологічний мікроклімат у групі на занятті.
5. ***Співпраця (комунікація) зі студентами.***
  - ✓ Інтерактивна комунікація з учасниками заняття.
  - ✓ Співпраця з учасниками заняття.
  - ✓ Взаємодія з групою (охоплює всіх чи окремих студентів).
  - ✓ Взаємовідносини між викладачем та студентами (поважні, урівноважені, в міру вимогливі чи байдужі, толерантні).
6. ***Підведення підсумків викладачем.***
  - ✓ Висновки (доказові, переконливі, неістотні, не містять у собі теоретичних узагальнень тощо).

7. *Загальне особисте враження від заняття.*

- ✓ Сильні та слабкі сторони заняття.
- ✓ Досягнення поставленої мети
- ✓ Побажання щодо удосконалення заняття тощо.

Опис змістового компонента

Навчальна дисципліна	
Дата проведення	
Місце проведення	
Курс/група	
Тема заняття	
Мета заняття <i>навчальна розвиваюча виховна</i>	
Тип заняття	
Базові поняття	
Список рекомендованих джерел	

Зміст та хід заняття

№ з/п	Основні етапи та зміст заняття	Методи та форми роботи	Забезпечення заняття та засоби навчання
I	Організаційний етап		
II	Мотиваційний етап		
III	Основний етап		
IV	Підсумковий етап		

Оцінювання та підсумки практики викладання у ЗВО

Підсумкова оцінка за педагогічну (асистентську) практику має інтегрований характер і формується із врахуванням :

- ✓ оцінки за проведення занять,
- ✓ своєчасної підготовки індивідуального плану,
- ✓ наявності протоколів обговорення заняття,
- ✓ наявності плану-конспекту проведеного заняття,
- ✓ оформлення документації,

Оцінювання педагогічної практики здійснюється за 100-бальною шкалою:

Види робіт і шкала оцінювання педагогічної (астенської) практики :

Вид роботи	Кількість робіт	Всього (максимальна оцінка в балах)
Підготовка індивідуального плану	1	5
Оцінювання (оціночний лист) та обговорення відвідуваного (проведеного) заняття	1	10
Опис модуля (структурно-логічна схема) розробленого заняття	1	20
Проведення навчального (практичного) заняття	1	45
Оформлення документації та її своєчасна здача (звіт)	1	10
Звітна підсумкова конференція	1	10
Всього	6	100

Звітна документація асистента-практиканта

1. Титульна сторінка (Додаток А).
2. Індивідуальний план педагогічної практики, підписаний аспірантом і керівником практики (Додаток Б).
3. Опис модуля (структурно-логічна схема) проведеного заняття
4. Протокол обговорення навчального заняття, проведеного аспірантом (оціночний лист відвідуваного заняття).
5. Звіт про виконання індивідуального плану практики (Додаток В).

Загальний контроль за проходженням практики здійснює завідувач відділу науково-організаційної та кадрової роботи Інституту.

ДОДАТОК А

Титульний аркуш

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

**Звітна документація
про проходження практики викладання у ЗВО**

аспірант

П.І.П. _____

Київ – 2018

ДОДАТОК Б

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН РОБОТИ

№ п/п	Дата	Зміст роботи	Відмітка про виконання	Підпис керівника практики

ДОДАТОК В

ЗВІТ
про проходження педагогічної (асистентської) практики
(П.І.Б.)

В період _____ з _____ по _____ я проходив (ла) педагогічну практику на
(кафедрі) _____

Керівник практики

_____ (посада, науковий ступінь, вчене звання, П.І.Б.)

За період практики я виконував (ла) такі види робіт:

а) Пасивна педагогічна практика:

№ № п/п	Тема заняття, що відвідав практикант	П.І.Б. аспіранта, що пров. заняття	Група, курс	Дата проведення	Підпис керівника
1					

- Оціночний лист відвідуваного заняття (за запропонованою схемою)

б) Активна педагогічна практика:

Тема проведеного заняття	Дата проведення	Група, курс	К-ість балів	Підпис керівника
1				

- Опис модуля (структурно-логічна схема) проведеного заняття

- Пропозиції, зауваження щодо організації і проходження педагогічної практики.

Дата _____ Підпис аспіранта

_____ Підпис керівника практики